

KONKURRENCA NË EVROPËN JUGLINDORE, 2021

Përmbledhje ekzekutive

Përmbledhje ekzekutive

Gjatë dy dekadave të fundit, gjashtë ekonomitë e Ballkanit Perëndimor (WB6) kanë zbatuar një sërë reformash ekonomike që kanë forcuar konkurrencën e tyre; Megjithatë, viti 2020 i ka përballur me sfida të pashembullta. Pandemia e COVID-19 ka vënë një barrë të rëndë mbi rajonin, me tkurrje të produktit të brendshëm bruto prej 3.3%, duke përkeqësuar sfidat ekzistuese strukturore dhe duke sjellë të reja përpara. Pandemia ka zbuluar nevojën për të riorientuar prioritetet e reformave të rajonit drejt një fokusi më të fortë mbi qëndrueshmërinë, përfshirjen dhe mirëqenien e qytetarëve. Me një sfond të tillë, një agjendë tërësore reformash strukturore, të bazuara në prova që përcaktojnë një rrugë për rritje të qëndrueshme dhe gjithëpërfshirëse, si dhe rritje të standardeve të jetesës, është e rëndësishë primare për të gjithë ekonomitë e WB6.

Ky botim kërkon të kontribuojë në këtë përpjekje. Ai u ofron politikëbërësve në ekonomitë e WB6 - Shqipëri, Bosnjë-Hercegovinë, Kosovë, Maqedoni të Veriut, Mal të Zi dhe Serbi - një vlerësim të bazuar në prova të 16 fushave kryesore politikash thelbësore për konkurrencën e tyre, si dhe rekomandimet e përshtatura të politikave të ngritura mbi praktikën e mirë të OECD-së dhe të Bashkimit Evropian (BE). Ndryshe nga botimet e mëparshme, ky edicion i tretë i *Konkurrencës në Evropën Juglindore: Një vështrim mbi politikën* (vështrim mbi konkurrencën) plotëson një analizë rajonale të 16 fushave të politikave me profile të zgjeruara specifike për secilën ekonomi të WB6. Është rezultat i një procesi vlerësimi pjesëmarrës që ka përfshirë më shumë se 700 përfaqësues qeveritarë dhe të zyrave statistikore të WB6, si dhe aktorë joqeveritarë.

Arritjet kryesore

Mesatarisht, ekonomitë e WB6 kanë përmirësuar performancën e tyre që nga publikimi i raportit të “Vështrimit mbi konkurrencën, 2018” në dy të tretat e dimensioneve të politikave të analizuara. Megjithëse kjo tregon qartë progresin në ngritjen e politikave për të rritur konkurrencën, zbatimin efikas dhe i vazhdueshëm, monitorimi dhe përmirësimi i këtyre politikave duhet të mbetet një prioritet kyç nëse këto duhet të kenë një ndikim të qëndrueshëm. Për këtë cikël vlerësimi, performanca më e fortë midis ekonomive të WB6 ishte në fushat e mëposhtme:

- **Politika e taksave.** Që nga vlerësimi i fundit, të gjitha ekonomitë e WB6 përveç Kosovës i janë bashkuar Kornizës Gjithëpërfshirëse për erozionin bazë dhe zhvendosjen e fitimit (BEPS) dhe kanë zbatuar Konventën Multilaterale për Zbatimin e Masave në Lidhje me Marrëveshjen për Tatimet për të parandaluar BEPS. Ato gjithashtu zhvillojnë një formë të bashkëpunimit rajonal dhe të bashkërendimit mbi çështjet e taksave.
- **Politika tregtare.** Të gjitha ekonomitë e WB6 kanë bërë përmirësime të rëndësishme për të forcuar bashkëpunimin rajonal në tregti dhe për të hapur tregtinë e shërbimeve në kuadër të Marrëveshjes së Tregtisë së Lirë së Evropës Qendrore (CEFTA). Kjo është arritur përmes përfundimit të Protokollit Shtesë të CEFTA më 6 dhjetor 2019 dhe ratifikimin e saj nga Shqipëria, Bosnjë-Hercegovina, Mali i Zi, Maqedonia e Veriut dhe Serbia. Këto dhe përpjekjet e mëvonshme do të zvogëlojnë kostot e tregtisë në rajon.

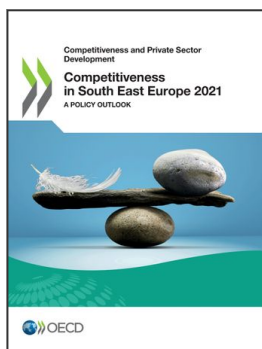
- **Politika e Energjisë.** Ekonomitë e WB6 kanë bërë përparime drejt përafrimit të politikave të tyre të energjisë me standardet e Komunitetit të Energjisë të BE-së. Ato kanë një kuadër të avancuar legjislativ që përfshin një pjesë të konsiderueshme të Paketës së Tretë të Energjisë të BE-së. Ka pasur gjithashtu përparim të rëndësishëm në ngritjen e tregjeve të organizuara në stilin e BE-së në energji.
- **Politika dhe promovimi i investimeve.** Ekonomitë e WB6 vazhdojnë të jenë ndër ekonomitë më të hapura për investimet e huaja direkte (IHD) falë tregjeve të tyre të hapura dhe rrethanave të gjera rregullatore për aktivitetet e investimeve. Të gjitha ekonomitë e WB6 kanë krijuar një agjenci për promovimin e investimeve të mandatuara për të promovuar dhe lehtësuar FDI, eksportet dhe risitë e brendshme. Duke u dhënë të njëjtat të drejta dhe mjete investitorëve të huaj dhe vendas në sistemet e tyre gjyqësore, ekonomitë po lehtësojnë investimet e huaja.

Prioritetet kyçe

Për kontrast, ka ende sfidat për të gjitha ekonomitë e WB6 në disa fusha të politikave. Në veçanti ka vend për përmirësim në politikat e mjedisit; Shoqërinë digjitale; Politikat për shkencën, teknologjinë dhe inovacionin; Dhe politikat për transportin - dimensione për të cilat ekonomitë kanë rezultatet më të ulëta në këtë vlerësim të “Vështrimit mbi konkurrencën, 2021”. Fushat kyçe për përmirësim janë:

- **Përmirësimi i cilësisë së jetës nga pikëpamja mjedisore.** Me nivelet e grimcave të imëta (PM_{2.5}) dy deri në tre herë mbi kufijtë maksimalë të rekomanduar nga Organizata Botërore e Shëndetësisë, ekonomitë e WB6 duhet të ulin varësinë e tyre nga lëndët djegëse fosile në kombinimin e energjisë, të përmirësojnë sistemet e ngrohjes familjare, të zvogëlojnë emetimet e transportit dhe të reduktojnë emetimet e industrisë. Menaxhimi i mbetjeve gjithashtu duhet të përmirësohet duke zbatuar masat për të ndarë dhe zvogëluar mbeturinat dhe për të rritur riciklimin dhe rikuperimin në përputhje me parimet e ekonomisë rrethore. WB6 gjithashtu duhet të rrisë numrin e impianteve të trajtimit të ujërave të zeza dhe të rivlerësojë strukturën e tarifimit në mënyrë që tarifat të mbulojnë kostot e shërbimit.
- **Të jepet mbështetje më e fortë për qytetarët dhe bizneset që të shfrytëzojnë të mirat e transformimit digjital.** Niveli i ulët i njohurive digjitale mbetet i përhapur në rajon dhe kërcënon të thellojë hendekun digjital pavarësisht përpjekjeve të rëndësishme për të rritur aksesin në lidhjet brezgjere. Një bashkëpunim më i madh me sektorin e teknologjisë së informacionit dhe të komunikimit (TIK) është i nevojshëm për të ngushtuar hendekun e aftësive digjitale përmes arsimit dhe kualifikimit, ndërsa digjitalizimi i biznesit dhe rritja e sektorit të TIK-ut duhet të mbështetet dhe të promovohet më tej.
- **Rritje e investimeve në kërkimin shkencor publik dhe inovacionin.** Kërkimi shkencor publik mbetet sistematikisht i pafinancuar, ndërsa ndarja e fondeve nuk inkurajon gjithmonë rezultate optimale kërkimi. Kapitali njerëzor për kërkim shkencor dhe inovacion është nën potencial për shkak të mundësive të kufizuara të zhvillimit, mungesës së financimit dhe stimuljeve të pakët për të komercializuar kërkimet. Me rritjen e fondeve për studimet e sektorit publik dhe duke promovuar kërkimet shkencore si një profesion tërheqës për të zhvilluar kapitalin njerëzor dhe për të luftuar “largimin e trurit”, sistemet e inovacionit mund të jenë një nxitës kryesor i rritjes ekonomike në rajon.
- **Përmirësimi i menaxhimit të projekteve dhe aseteve të transportit dhe forcimi i transportit të kombinuar.** Shumica e ekonomive të WB6 do të përfitonin nga përmirësimi i sistemeve të tyre për identifikimin e projekteve të transportit, prioritizimin dhe përzgjedhjen për ta bërë më efektive ndarjen e fondeve dhe të investimeve në projektet e infrastrukturës së transportit. WB6 duhet të përshpejtojë zhvillimin e një sistemi të menaxhimit të aseteve për të gjithë infrastrukturën e transportit dhe të sigurojë që të jetë në përputhje me sistemin vendas të inventarit. Ato gjithashtu duhet të zhvillojnë ose t’u japin përparësi strategjive të kombinuara të transportit, të cilat nevojiten

për të rritur efikasitetin në kosto, për të zvogëluar ndotjen e mjedisit dhe për të rritur bashkëmodalitetin dhe bashkëpunimin midis kompanive të rrjetit të dërgesave të mallrave.

From:
Competitiveness in South East Europe 2021
A Policy Outlook

Access the complete publication at:

<https://doi.org/10.1787/dcbc2ea9-en>

Please cite this chapter as:

OECD (2021), “Përmbledhje ekzekutive”, in *Competitiveness in South East Europe 2021: A Policy Outlook*, OECD Publishing, Paris.

DOI: <https://doi.org/10.1787/57d6aff4-sq>

This work is published under the responsibility of the Secretary-General of the OECD. The opinions expressed and arguments employed herein do not necessarily reflect the official views of OECD member countries.

This document, as well as any data and map included herein, are without prejudice to the status of or sovereignty over any territory, to the delimitation of international frontiers and boundaries and to the name of any territory, city or area. Extracts from publications may be subject to additional disclaimers, which are set out in the complete version of the publication, available at the link provided.

The use of this work, whether digital or print, is governed by the Terms and Conditions to be found at <http://www.oecd.org/termsandconditions>.